

törekvésnek. A filozófiai propedeutika tanárának különös segítséget és termékeny szuggesztiókat nyújt. K.

Franz Ehrle: Die Scholastik und ihre Aufgaben in unserer Zeit. Zweite Auflage, besorgt von Fr. Pelster. 1933. Herder-Verlag. (100 l.)

Ehrle kardinális, a skolasztika történetének nagy bűvára, ebben a munkában világosan és tömören végignyomozza a skolasztikus filozófia fejlődését napjainkig. Először a skolasztika két fővonását vizsgálja: egyrészt a keresztény kinyilatkoztatáshoz, másrészt az aristotelesi filozófiához való viszonyát. Ezt nyomozza aztán tovább a skolasztika fejlődésének különböző korszakaiban, míg végül a skolasztika jelen feladatait tűzi ki. A könyvhöz hozzácsatolja az Aquinói Szent Tamás filozófiájára vonatkozó pápai bullákat és enciklikákat, melyeket megfelelő magyarázatokkal kísér. A mű főképen a főiskolai ifjúság számára készült, hogy ez mélyebb bepillantást nyerhessen belőle a skolasztikának lényegéről és mai feladatairól. K.

Gustav Schnürer: Die Anfänge der abendländischen Völkergemeinschaft.

Herder-Verlag. 1932. 320 lap. (A Geschichte der führenden Völker c. vállalat egyik kötete.)

A szerző világos és plasztikus képet tár elénk a nyugateurópai népek kultúrközösségének kialakulásáról: a germán törzseknek a római birodalomba való benyomulásáról, a középkori kultúrának az antik római örökségből való fokozatos kibontakozásáról s ennek a kereszténységgel való egybeolvadásáról. A nevelés középkori multja iránt érdeklődő különösen beható és egységes képet kap Nagy Károly kultúrpolitikájáról s ennek az ő hatalmas személyiségében rejülő indítékairól. A politikai történet háttéréből mindenütt kellő hangsúllyal domborodnak ki a művelődési elemek is. A könyv a középkori neveléstörténet számára kellő politikai és művelődéstörténeti háttérül szolgál. K.

Alice Descoedres: L'Éducation des enfants arriérés. Számos ábrával. (Collection d'actualité pédagogiques.) Neuchâtel, Delachaux et Niestlé. (K. S.-r., 416 l.) — Ára 6 svájci frank.

Könyvét, melyről Pierre Bovet, a genfi egyetem híres tanára a legnagyobb elismerés hangján ír, a szerző mea culpával kezdi. Az előbbi két kiadásban t. i. könyvének Az abnormis gyermekek nevelése (*L'Éducation des enfants anormaux*) volt a címe. Erre Robin *L'enfant sans défauts* című művében ezt írta: „... miért kell annyira megaláznai a fiatal lelkeket a rendellenességnek rájuk bélyegzésével!” És Descoedres, akinek könyvét előbbi két kiadásában német, angol, spanyol, lengyel nyelvre lefordították, alázatos lélekkel beismeri, hogy tévedt. Robinnek igaza van, az *abnormis* szót a gyermekre nem szabad alkalmazni, sőt ki kell a pedagógiából egészen törölni, mert nevelőmunkánk éppen arra irányul, hogy rendellenességükből, abnormitásukból kiemeljük az ilyen gyermekeket.

Ha mármost ez a kiemelés sikerül és mi mégis abnormis egyéneknek nevezük őket s ilyen bizonyítványokat állítunk ki nekik, önmagunkkal kerülünk

ellenmondásba és a későbbi életben való boldogulásukat nehezítjük meg növényeinknek, jóllehet éppen arra vállalkozik a gyógypedagógia, hogy a későbbi megélhetést megkönnyítse nekik. Ezek belátása után Descoedres harmadik kiadásban megjelent könyvének ezt a címet adta: *Az elmaradozó gyermekek nevelése*. Megható ez az őszinte beismerés, különösen akkor, ha tudjuk, hogy a szerző a gyógypedagógián kívül a lélektanban is az egész művelt világon elismert nevet vívott ki magának és *Le développement de l'enfant de 2 à 7 ans* című, második kiadásban megjelent művét a kiváló pszichológiai munkák közé sorozzák (nálunk Kenyeres Elemér ismertette igen részletesen a Néptanítók Lapja 1923-i évfolyamában). Állásfoglalása megfontolásra fogja késztetni a többi gyógypedagógiai intézeteket és iskolákat is, hogy a gyermekekre megbélyegző kifejezéseket töröljék ki szótárukból és bizonyítványaikból.

De lássuk a művet magát. Itt is új hangokat üt meg a szerző. Azt mondja, hogy a gyógypedagógiát nem kell elválasztani a népiskolától; ellenkezőleg: közelebb kell hozni a népiskolához, hogy ez is minél jobban felhasználhassa a gyógypedagógia eredményeit, vívmányait. Mélyebb megfontolás után ebben a véleményében is igazat kell adnunk a kitűnő szerzőnek.

Művének beosztásában a gyógypedagógiai elgondolást tartja szem előtt. Az általános bevezetés, történeti visszapillantás után elsőnek tárgyalja az érzékszervek és a figyelem nevelését. Itt főleg azokat a játékokat ismerteti, amelyek ezelőtt két évvel a Kisdednevelésben magyarul is megjelentek. Aztán a tornát tárgyalja, majd a kézügyesítést, a rajzot és csak ezután tér át a beszéd- és értelemgyakorlatokra, olvasásra, helyesíráásra, számolásra, vagyis az úgynevezett elméleti tárgyakra.

Egyik fejezetében, mikor az erkölcsi nevelésről beszél, sajnálkozik azon, hogy sok olyan gyermek van még, akinek ugyan nehéz és kínos az elemi iskolai tanítás, de akiket a különiskolákba (*école spéciale*, ahogy ők a kiségitőiskolákat nevezik) mégsem lehet áttenni, mert nem maradtak el annyira, hogy áttételük indokolt volna, pedig itt csakhamar a legelső közt lennének.

Ezekből is láthatjuk, hogy a szerző könyve sok tekintetben új utakon jár és sok megfontolni való eszmét hoz a gyógypedagógusoknak. *Eltes Mátyás.*

Robert Reigbert: Ausdruckspsychologie und praktische Pädagogik. Mit 27 Übersichten im Text, einem physiognomischen Beobachtungsbogen, 3 Schriftproben und 2 Persönlichkeitsbildern. Weimar, 1929. Hermann Böhlau Nachfolger. (8-r., VIII+151 l.)

Lavater fellépése óta a német irodalomban lassankint gyökeret vert a gyakorlati emberismeret kérdésének kutatása. Az utóbbi évtizedekben egyre-másra jelentek meg különféle szerzők fiziognómikai munkái, melyek több-kevesebb eredménnyel igyekeztek megoldani az emberismeret problémáját. A megoldás azonban mai napig sem sikerült, bár ez a tudományág a XIX. század eleje óta kétségtelenül nagy lépésekkel haladt előre.

A további fejlődés lehetőségének Reigbert munkája vetette meg alapját azért, hogy a fiziognómika kifejezéslélektani jelentőségét hangsúlyozza,

